

Consument verandert nu eenmaal van opvatting over het houden van dieren

Luisteren naar de klant

Wie wil ontsnappen aan de initiatieven om tot een duurzame zuivelketen te komen, heeft geen schijn van kans. Alle zuivelafnemers zijn ermee bezig. Tijdens de inauguratie van Jelle Zijlstra als lector melkveehouderij adviseerde hij de sector uit de verdedigende houding te kruipen.

tekst Tijmen van Zessen

Jelle Zijlstra:
'Het houden van dieren vermenselijkt'

Siegfried Pöchtrager:
'Product uit regio rechtvaardigt hogere melkprijs'

Derek Gardner:
'Tesco wil klanten binden door een duurzaam imago'

Er bestaan meer dan driehonderd definities van duurzaamheid. Maar is dat erg?', vroeg Klaas Jan van Calker aan een volle collegezaal van Hogeschool Van Hall Larstein in Leeuwarden. 'Het geeft ons als melkveesector in elk geval de kans onze eigen definitie te ontwikkelen. En daar moeten we aan werken, want als we na 2015 meer melk produceren, zullen we dat ook voor de huidige melkproducenten willen doen. Niet voor de wereldmarktprijs.' Van Calker is zelfstandig consultant op het gebied van duurzame voedselketens en verwierf onder meer bekendheid als projectleider van Ca-

ring Dairy. Hij sprak tijdens het minisymposium en de inauguratie van Jelle Zijlstra als lector melkveehouderij. Duurzaamheid mag misschien een containerbegrip lijken, de zuivelsector is vastberaden er steeds meer invulling aan te geven. Met het initiatief Duurzame Zuivelketen hebben Nederlandse zuivelbedrijven zich geconformeerd aan doelstellingen op het vlak van klimaat en energie, weidengang, diergezondheid, biodiversiteit en milieu. Caring Dairy is de concrete uitwerking waarmee kaasproducent Cono voldoet aan de doelstellingen van het project Duurzame Zuivelketen.

FrieslandCampina (met het systeem Foqus) en Rouveen (met Gewoon Duurzaam) zijn daar ook al ver mee. 'Wie een hekel heeft aan duurzaamheid, hoeft niet te denken dat hij eraan kan ontsnappen door over te stappen naar een andere zuivelafnemer. Zelfs A-Ware en Fonterra zijn ermee bezig', stelde Van Calker.

Eerlijke melkprijs

In Groot-Brittannië werkt supermarktketen Tesco aan een eigen manier om te komen tot een duurzame zuivelketen. In 2007 nam de Britse marktleider het initiatief voor de TSDG (Tesco Sustainable Dairy Group), waar 720

melkveehouders bij zijn aangesloten. De voornaamste doelstelling van het project is een eerlijke melkprijs te betalen. Vertrekpunt daarvoor is de 'Promar cost Tracker', een rekenmethode die een gemiddelde kostprijs doorrekent met boekhoudgegevens van de 720 aangesloten veehouders. De prijs omvat de werkelijk gemaakte kosten, inclusief een vergoeding voor arbeid, en wordt elke zes maanden geëvalueerd. Derek Gardner, consultant voor het onafhankelijk bureau Promar, vertelde tijdens het symposium waarom het doorberekenen van kosten in de winkelprijs een succes is geworden. 'Tesco is marktleider en wil klanten aan zich binden door een duurzaam imago. Dat lukt door melk te verkopen van bedrijven die diergezondheid en klimaat serieus nemen. Alle bedrijven moeten nu gaan werken aan het reduceren van broeikasgassen van hun bedrijf.'

Gardner toonde figuren waaruit bleek dat de door Tesco betaalde melkprijs de afgelopen jaren bijna acht pence boven de markt lag. Op dit moment zit de prijs op circa dertig pence per kilo, ofwel 37,50 eurocent. Een derde deel komt voort uit voerkosten, maar er zitten ook indirecte kosten in verwerkt, zodat herinvesteringen gedaan kunnen worden.

Prijst Tesco zich niet uit de markt met een dergelijk verschil? Gardner: 'Concurrent Sainsbury start dit jaar met een soortgelijk model en The Coöperative denkt erover na. Tesco krijgt dus navolging.'

Regionaal karakter

De Oostenrijkse professor Siegfried Pöchtrager vertelde over de duurzame initiatie-

ven in zijn thuisland. Een scala aan merken en etiketten passeerde de revue, waaronder ook het bekende voorbeeld Faire Milch.

Succesvol of niet: kern in het verhaal was de claim die zuivelproducenten moeten leggen op het regionale karakter van hun product. 'Als die claim goed wordt uitgedragen, rechtvaardigt dat een hogere melkprijs. Het biologische initiatief "Zurück zum Ursprung" realiseert een twaalf cent hogere melkprijs voor de producent. Via een streepjescode op de melkverpakking is de herkomst op internet te traceren. De producent garandeert alleen voer uit Oostenrijk te gebruiken en daarmee minder CO₂ uit te stoten.'

Pöchtrager erkende dat de initiatieven in exportgerichte markten met grotere melkvolumes minder voor de hand liggen, maar Jelle Zijlstra bestreed dat. 'Iedere niche begint uit volume, een grote coöperatie kan ook een nichemarkt bedienen.'

Stop met verdedigen

Zijlstra zei tijdens zijn inaugurele rede dat het hoog tijd wordt om naar de markt te luisteren, naar de klant. Want in de samenleving bestaat een tweedeling in opvatting over omgang met dieren.

Hij onderbouwde zijn standpunt met een fragment uit Boer zoekt vrouw, waarin geitenhouder Frank en de vegetarische Berber discussiëren over het eten van (biologisch) vlees. 'Stop met de verdediging van de sector, dat helpt niet. Er is nu eenmaal een cultuurverandering gaande in het omgaan met dieren. Het houden van dieren vermenselijkt. Dat is meer en meer de trend. Consumenten houden daar rekening mee als ze melk kopen.'

Zijlstra zette de zaai aan het denken: 'We kunnen geen kostprijskampioen worden, maar wel duurzaamheidskampioen.'

Gerrit Haarman, melkveehouder te Blokzijl:
'Ik ben er niet voor de koeien, de koeien zijn er voor mij! Ik wil ermee aangeven dat de koeien zich moeten aanpassen aan de omstandigheden op het bedrijf. En niet het bedrijf aanpassen aan de koeien, omdat ik denk dat daarmee de kostprijs per liter omhoog gaat.' (Xs)

Mat Heffels, bladenmaker:
'Moderne koeien hebben geen hoorns. Niet in tv-reclames, niet op melkpakken en niet in de wei. Als ze daar al komen.' (NI)

Gerard Vosman, directeur KI Kampen:
'Er zijn heel veel boeren die vol in de holsteins zitten en die nu iets meer koe zoeken. Waarom zou je het niet met fh proberen in plaats van een exotisch ras? De fh-populatie is ook hard vooruit gegaan, het zijn niet meer de kleine koetjes van vroeger.' (Mm)

Hans Kerkhof, kruisingsadviseur:
'Ik kan me goed voorstellen dat er veel veehouders zijn waar het fh-ras bij past. Immers, toen er 35 jaar geleden massaal holstein werd ingekruist op fh, ging het ook goed. De eerste generatie kruislingen waren vaak beste koeien.' (Mm)

Gerrit Schuurhuis, eigenaar beheerboerderij te Rabbinge:
'De koe is voor mij een hulpmiddel om de natuur te behouden. Deze manier van boer-zijn beïnvloedt mijn leven op een

positieve manier. Het is in mijn poriën gaan zitten, het doel waar ik voor sta.' (NI)

Henk Hemmink, melkveehouder te Bruchterveld:
'We gebruiken niet veel stieren en baseren onze stierkeuze mede op basis van het beeld van de dochtergroepen. Aan de cijfers kun je niet zien welke stier duurzame dochters geeft.' (Mm)

Caroline Zeevenhooven, houdster van wagyu's te Spijkerboor:
'Een ossenhaas van wagyu doet duizend euro per kilo. Het is vlees voor de rijken en die blijven er altijd. Crisis of geen crisis.' (LC)

Marjoleine de Vos, culinair publiciste:
'Lakenvelders zijn koeien die al heel lang in Nederland voorkomen. Waarmee niet iets gezegd wil zijn in de trant van "eigen soort eerst", maar wel iets over de geschiktheid van de soort voor de Nederlandse omstandigheden. Die geschiktheid is groot.' (dV)

Sjoerd van der Wouw, communicatiestrateg Lecker Dier:
'We zijn niet blij met het verdwijnen van het melkquotum. Dat zal de schaalvergroting enorm opjagen. Weidengang staat voor meer, daarbij is de natuur tevens de productiegrens. In de stal kan de productie hoger zijn.' (Bo)

Frans baron van Verschuer, landgoedeigenaar te Beesd:
'De Schotse hooglanders wisten niet wat ze overkwam op al die sappige weilanden van Mariën-

waerd. Die vraten zich kogelrond. Toen de eerste stier naar de slager ging, belde die een beetje geschrokken op en zei: kom eens kijken. Hij had al dertig kilo vet weggesneden en nog steeds zat al het vlees in dikke pakketten vet.' (dV)

Rein Strikwerda, voormalig ki-directeur te Meppel:
'Melkkoeien zijn producentes van melk en vlees. En inderdaad worden ze niet de twintig jaar die ze misschien in een dieren-tuin kunnen worden. Maar een veehouderijbedrijf is nu een keer geen dieren-tuin en evenmin een dierenpension, laat staan een dierenasyl. Toch houdt dit niet in dat de dieren er een ellendig bestaan leiden. Boeren hebben hart voor hun vee!' (LC)

Tom Keuper, melkveehouder te Megchelen:
'De fh-fokkerij is nog in handen van de boeren, daar worden stieren gefokt op basis van bruikbaarheid, met als doel om goede koeien te fokken. Wat mij betreft wordt alles fh.' (Kk)

Sjaak Sprangers, melkveehouder te Kaatsheuvel:
'Een koe is van nature een lui dier. Ze tilt haar poot niet hoger op dan nodig is en kiest daarom bij voorkeur een verhard pad dat vrij is van obstakels. Kijk maar in de wei: daar worden de harde, vlakke koepaden opgezocht en drassige stukken land worden als het enigszins kan vermeden.' (Vf)

Bronnen: Xsires (Xs), Noorderland (NI), Melkveemagazine (Mm), Leeuwarder Courant (LC), de Volkskrant (dV), Boerderij (Bo), de Nederlandse Koekrant (Kk), Fleckvieh World (Fw), V-focus (Vf)